

ĽUBEĽSKÉ

NOVINY

Číslo: 1.

JÚN 2009

Ročník: 4.

V tomto čísle nájdete:

- Máme byť na čo hrdí...
- Rozhovor: Čo nového v OFK Ľubľa?
- Ako si na nich spomíname
- Naše ZDRAVIE
- Povedzme to po Ľubľsky

Dostávate do rúk výtlačok Ľubľských novín, prvých v roku 2009, s cieľom podať Vám podstatné informácie zo života našej obce.

Obecné zastupiteľstvo v marci schválilo rozpočet na rok 2009. Predpokladané príjmy v roku 2009 predstavujú finančnú čiastku v objeme 603 741,55 € (18 188 313 Sk). Tieto príjmy sú oproti predchádzajúcemu roku nižšie približne o 26 555 € (800 000 Sk). Príčinou je celková ekonomická situácia, zvyšovanie nezamestnanosti, a tým aj predpokladaný nižší príjem z podielových daní fyzických osôb. Ďalší vývoj z ekonomického hľadiska je ťažko definovateľný. Vo výdavkovej časti 368 665 € (11 106 402 Sk) je určených pre činnosť a prevádzku ZŠ s MŠ v Ľubľi.

Naše priority smerujú k získaniu prostriedkov z Eurofondov. Už v predchádzajúcom čísle sme informovali, že je predpoklad získania finančných prostriedkov na modernizáciu ZŠ s MŠ v Ľubľi. Prostriedky vo výške 535 791 € (16 141 251 Sk) na zateplenie budov, výmeny okien a výmeny sociálnych zariadení boli schválené. Zároveň boli schválené finančné prostriedky na vybavenie nábytkom a výpočtovou technikou vo výške 66 701 € (2 009 458 Sk). Momentálne prebieha výberové konanie, na základe ktorého bude určený dodávateľ aj postup ďalších prác.

Treba poznať aj obrátenú tvár financovania. Pre prehľadnosť veci uvádzam, že ak odsúhlasený projekt je vo výške 20 miliónov Sk, účasť obce je 5 %. Dôležité je tiež vedieť, že obec musí najprv uhradiť vynaložené prostriedky firme, ktorá práce vykonala zo svojho, a potom môže žiadať Ministerstvo výstavby o ich refundáciu. Jednoducho povedané, podstatná časť rozpočtu smeruje na prípravu a postupnú realizáciu Eurofondov a ak ich chceme realizovať, východisko je v úverovaní prvých krokov – financie, ktoré by sa neskôr mali obci vrátiť.

Sme v štádiu spracovaného projektu „Revitalizácia námestia obce Ľubľa“ a realizácie potrebných vyjadrení pre stavebné konanie tak, aby bol projekt k 23. augustu 2009 predložený na schválenie Ministerstvu výstavby a regionálneho rozvoja SR. Predpokladané náklady sú približne 398 327 € (12 miliónov Sk).

Ďalšia výzva, ktorá nás oslovuje ako prioritná, je rekonštrukcia kultúrneho domu, ktorá obsahuje výmenu okien, zateplenie obvodových múrov a zmenu zdroja vykurovania budovy biomasou. Táto časť je zatiaľ v štádiu príprav. Ide o finančný náklad vo výške cca 331 939 € (10 miliónov Sk).

Stále je „v hre“ do konca volebného obdobia vybudovanie multifunkčného ihriska a hľadanie pre obec najvýhodnejšieho investovania a financovania čističky a kanalizácie odpadových vôd.

K týmto úlohám v tomto roku bude smerovať podstatná časť investícií, samozrejme aj k tým ďalším, finančne nižším, pre občana nie menej podstatným a dôležitým.

V priestore, ktoré mi dávajú tieto noviny, sa snažím zdôrazniť to najpodstatnejšie, čím v tomto prípade sú Eurofondy. Je množstvo ďalších úloh a problémov, ktoré máme a ktoré sa snažíme riešiť.

Som vďačný všetkým poslancom a všetkým aktívnym občanom a spolupracovníkom, že aj napriek zložitým podmienkam z pohľadu ekonomického a celospoločenského dokážu spolupracovať a vytvárať možnosti pre ďalší rozvoj a život našej obce.

PhDr. Milan Kubík
starosta obce

Máme byť na čo hrdí ...

Keď J. B. Guoth analyzoval jazykové otázky v almanachu Nitra II, Slovákomu prisúdil takúto charakteristiku: „Slovák je od natúri reskí, bistrí, friški, ohňivjeho, sanguinčjeho temperamentu – jeho celá bitosť je chitrosť, blk (len že pritom i ňestálost ako običajne). (JÓNA, E.: *Jonáš Bohumil Guoth a slovenčina*. In: Kufčák, E. a kol. : Liptov 10. 1989, s. 34.)

Krásne vlastnosti hneď dodajú sebavedomie. Ale buďme sebakritickí. Čo sa týka adekvátneho ocenenia našich významných osobností, to nám trvá dlhšie. Tam už rezkosť strácame. Ale predsa... **Dňa 19. apríla 2009 o 13:00** (pred Obecným úradom v Lubeli) **sme si pripomenuli 120 rokov od úmrtia nášho rodáka MUDr. Jonáša Bohumila Guotha.** Niekedy samotné priezvisko napovedá o charaktere človeka. Hovorí sa tomu Nomen – omen (význam mena). Kto v 15. storočí na Liptove počul „Guoth“, určite vedel, že pôjde o niekoho, kto je zeman. Jonáš Bohumil Guoth pochádzal zo zemianskej rodiny, z ktorej sa jedna vetva Guothovcov usadila v Kráľovskej Lubeli. („Porov.“ KUFČÁK, E.: *Jonáš Bohumil Guoth a Liptov*. In: Kufčák, E. a kol. : Liptov 10. 1989, s. 24.) Ale aký Dr. Jonáš Bohumil Guoth bol ?

G ako guráž. Keď sa na jeseň roku 1811 narodil malý

Jonáško, jeho rodičia Johana (rod. Revická) a Jozef ešte nevedeli, akého huncúta to kolišu. O mnoho rokov neskôr, konkrétne v roku 1849 sa naplno prejavil jeho rebelantský duch. Bol totiž zapojený do povstania hornoliptovských obyvateľov, ktoré maďarskí vojaci 14. 05. 1849 potlačili. („Porov.“ KUFČÁK, E.: *Jonáš Bohumil Guoth a Liptov*. In: Kufčák, E. a kol. : Liptov 10. 1989, s. 24.) „*Jonáš Guoth vo vedomí, že sa nedopustil nijakého trestného činu, dal sa vojacom zajať a smelo predstúpil pred Szentiványiho*“¹. (E. Szentiványi – hlavný župan a krajinský komisár na Liptove) (KUFČÁK, E.: *Jonáš Bohumil Guoth a Liptov*. In: Kufčák, E. a kol. : Liptov 10. 1989, s. 24.) Keďže Jonáš Bohumil Guoth žil v dobe, v ktorej brániť vlastný národ bol vážny priestupok, vzniesli proti nemu viacero obvinení. Jonášova enormná nespokojnosť s bezpráviem a útlakom Slovákov vyústila do takej miery, že „...skomponoval protimaďarskú pesničku, na zvonici v Beňadikovej vyvesil čierno – žltú zástavu...“ (KUFČÁK, E.: *Jonáš Bohumil Guoth a Liptov*. In: Kufčák, E. a kol. : Liptov 10. 1989, s. 24.) Nuž, a po takomto kroku stať sa politickým väzňom nebolo ťažké. Internovaný bol od 25. 05. 1849. Do Hýb sa vrátil 25. 08 1849.

U ako učennlivý, usilovný a úctivý. Jonášovu učennlivosť dokazujú jeho štúdiá so všeobecným zameraním v Gemeri a v Kežmarku. Taktiež absolvoval medicínu na univerzite v Budapešti. („Porov.“ KUFČÁK, E.: *Jonáš Bohumil Guoth a Liptov*. In: Kufčák, E. a kol. : Liptov 10. 1989, s. 20.) Čo sa týka jeho usilovnosti, dnes by mu hovorili, že je aktivista. Napr. v Pešti založil prvú Spoločnosť lekársko – slovanskú v r. 1833. („Porov.“ JÓNA, E.: *Jonáš Bohumil Guoth a slovenčina*. In: Kufčák, E. a kol. : Liptov 10. 1989, s. 31.) Pôsobil aj v Tatríne (celoslovenský literárny a vydavateľský spolok v Lipt. Mikuláši). Mal tu funkciu zberateľa v hornom Liptove. 8. 09. 1849 ho nominovali za okresného lekára (horný Liptov). Neskôr sa stal knižničným komisionárom (pre horný Liptov). Dokonca ho výbor Matice slovenskej roku v r. 1865 požiadal, aby prevzal funkciu matičného jednatel'a (horný Liptov). Nakoniec sa ním stal L. Orfanides- učiteľ (jedna z postáv v Tisícročnej včele). („Porov.“ KUFČÁK, E.: *Jonáš Bohumil Guoth a Liptov*. In: Kufčák, E. a kol. : Liptov 10. 1989, s. 21, 25, 26, 27.)

Nuž, a po takomto kroku stať sa politickým väzňom nebolo ťažké. Internovaný bol od 25. 05. 1849. Do Hýb sa vrátil 25. 08 1849.

U ako učennlivý, usilovný a úctivý. Jonášovu učennlivosť dokazujú jeho štúdiá so všeobecným zameraním v Gemeri a v Kežmarku. Taktiež absolvoval medicínu na univerzite v Budapešti. („Porov.“ KUFČÁK, E.: *Jonáš Bohumil Guoth a Liptov*. In: Kufčák, E. a kol. : Liptov 10. 1989, s. 20.) Čo sa týka jeho usilovnosti, dnes by mu hovorili, že je aktivista. Napr. v Pešti založil prvú Spoločnosť lekársko – slovanskú v r. 1833. („Porov.“ JÓNA, E.: *Jonáš Bohumil Guoth a slovenčina*. In: Kufčák, E. a kol. : Liptov 10. 1989, s. 31.) Pôsobil aj v Tatríne (celoslovenský literárny a vydavateľský spolok v Lipt. Mikuláši). Mal tu funkciu zberateľa v hornom Liptove. 8. 09. 1849 ho nominovali za okresného lekára (horný Liptov). Neskôr sa stal knižničným komisionárom (pre horný Liptov). Dokonca ho výbor Matice slovenskej roku v r. 1865 požiadal, aby prevzal funkciu matičného jednatel'a (horný Liptov). Nakoniec sa ním stal L. Orfanides- učiteľ (jedna z postáv v Tisícročnej včele). („Porov.“ KUFČÁK, E.: *Jonáš Bohumil Guoth a Liptov*. In: Kufčák, E. a kol. : Liptov 10. 1989, s. 21, 25, 26, 27.)

Máme byť na čo hrdí ... (pokračovanie zo strany 2)

V poslednom čase sa môžeme stretnúť s citátom „*Sme vzdelaní, ale zlí.*“ (C. Rogers). O Jonášovi Bohumilovi Guothovi to rozhodne neplatilo. Jeho správanie bolo naozaj bohumilé. Stačí si prečítať úryvok z jeho listu rodičom. „*Moja drahá dobrá mať! ..., keď sem druhý list od mého drahého Otce... alebo „Muoj drahí prjateľ!*“(List S. B. Hroboňovi) (JÓNA, E.: *Jonáš Bohumil Guoth a slovenčina*. In: Kufčák, E. +kol. : Liptov 10. 1989, s. 31 - 32.)

O ako obetavý. Obetavosť je vlastnosť, ktorá jedinca ženie, aby urobil niečo pre druhých. Jonáš mohol pôsobiť v tých najväčších mestách. A predsa zostal v mestečku Hybe. Tam, kde ho najviac potrebovali. S národom, ktorý trpel v národnostnom i sociálnom útlaku.

Bohumil Guoth a Liptov. In: Kufčák, E. +kol. : Liptov 10. 1989, s. 24.)A na slobode opäť pracovať na tom, za čo si musel odsediť v žalári.

H ako horlivý. Po návrate z väzenia v Segedíne zahorel 38 ročný Jonáš láskou k 18-ročnej Márii (dcéra právnika Juraja Lubyho z Beňadikovej). Alebo to bolo manželstvo z rozumu ? A možno sa Mária do neho prvýkrát zaľúbila, keď sa do počula o jeho odvahe vyvesiť na zvonicu v Beňadikovej cisársku čierno-žltú zástavu. Jonáš a Mária spolu vychovali 6 detí. Štyroch chlapcov a dve dievčatá. Jonáš Bohumil Guoth zomrel pár dní pred Vianocami na srdcovú porážku. Pochovaný je v Hybiach, kde pôsobil ako lekár („Porov.“ KUFČÁK, E.: *Jonáš Bohumil Guoth a Liptov*. In: Kufčák, E. +kol. : Liptov 10. 1989, s. 28 – 29).

Keby Jonáš Bohumil Guoth žil dnes, viem si ho predstaviť ako skvelého politika. A keby kandidoval na post prezidenta, mnohým občanom SR by sa rozhodovalo veľmi ľahko. Človek vzdelaný, rozhladený s dobrým srdcom, ktorý nepreobliekal kabát.

P. S.: Minister zdravotníctva SR udeľuje významným lekárom medailu Jonáša Bohumila Guotha.

/ Bc. Lenka Kubíková /

Za veľké zásluhy na rozvoji Hýb mu výbor doživotne vyplácal odmenu 30 zlatých.(„Porov.“ KUFČÁK, E.: *Jonáš Bohumil Guoth a Liptov*. In: Kufčák, E. +kol. : Liptov 10. 1989, s. 28.) Jeho nezištnosť vyzdvihol aj E. Štúr v Nauke reči slovenskej: „... a hlavne ďakujem Tebe, statočná duša Slovenská Jonáš Bohumil Guoth, čo tam pod Kriváňom nad osúdom našim pilne rozmišľáš i všade kde len muožeš srdečne a ohotne bez všetkých nárokou rodu nášmu pomáhaš, ktorí si ma ustavične väčšími prácami pri djele tomto podporuvau.“ (JÓNA, E.: *Jonáš Bohumil Guoth a slovenčina*. In: Kufčák, E. a kol. : Liptov 10. 1989, s. 40.)

T ako trpezlivý. Byť zodpovedným lekárom, riešiť jazykové otázky, zbierať ľudové piesne. Žiť v zložitej rakúsko – uhorskej monarchii si vyžadovalo veľa trpezlivosti. Jonáša možno opúšťala len vtedy, keď sa ocitol vo väzení. „*Cez rodičov, priateľov, známych a predstaviteľov verejnej správy hľadal možnosti a prostriedky, ako sa oslobodiť.*“ (KUFČÁK, E.: *Jonáš Bohumil Guoth a slovenčina*. In: Kufčák, E. +kol. : Liptov 10. 1989, s. 28 – 29).

Ako si na nich spomíname

Rubrika „Ako si na nich spomíname“ je novou súčasťou Lubeľských novín. Jej obsahom bude pripomenutie si ľudí, ktorí sa vstúpili do pamäti občanov našej obce a spomienka na nich stojí za „oprášenie“. Dnes sa chceme podeliť a možno aj oživiť spomienky na tých, ktorí vychovávali a vzdelávali žiakov z Lubele a okolia.

**Mária Kollárová, rod. Slačková
Štefan Kollár**

Manželia Kollárovci pôsobili ako učitelia na miestnej základnej deväťročnej škole. Neboli síce rodákmi z Lubele, ale v našej obci našli svoj domov. Pani učiteľka Kollárová učila výhradne prváčikov, to znamená, že prvé školské spomienky mnohých našich občanov sa spájajú práve s jej menom a tvárou. Bola to ona, kto naučil v neposlušných detských rúčkach držať atramentové pero, písať prvé hlásky a slová, čítať šlabikár či rátať prvé príklady. Stovky žiakov ju teda oprávnené nazývajú druhou mamou. „Bola síce prísna, ale veľmi dobrá a veľa naučila. Keď sme boli neposlušní, použila aj palicu. Nacvičila s nami dokonca spartakiádu“ - spomína si jej bývalý „žiačik“ Marián.

„Mená, ktoré mladšej generácii zrejme nič nepovedia. Tí, čo patria k staršej, prípadne strednej generácii, si určite dobre pamätajú na manželský pár, ktorý celý život venoval učiteľskej práci“, začína svoje spomínanie na manželov Kollárovcov starosta obce Milan Kubík (tiež ich bývalý žiak). „Ich pôsobenie v lubeľskej škole sa viaže predovšetkým na päťdesiate a šesťdesiate roky minulého storočia. Stovky žiakov, ktoré „prešli cez ich ruky“, určite potvrdia, že svoju prácu vykonávali s veľkou láskou a srdcom. Učiteľstvo naozaj nebolo pre nich iba povoláním, ale skutočným poslaním. Kým pani Kollárová mala každoročne na starosti prváčikov, jej manžel učil všetko, čo bolo treba. Až s údivom treba spomenúť, že dokázal učiť slovenčinu, ruštinu, matematiku, fyziku, dejepis. Snáď okrem hudobnej a telesnej výchovy vyučoval naozaj všetko. Nadovšetko však treba vyzdvihnúť ich ľudské vlastnosti a charakter. V dobe, keď žili, nebolo v obci až tak veľa ľudí s vysokoškolským vzdelaním. Oni však našli spoločnú reč s každým. Vychovávali, vzdelávali, hrali a nacvičovali divadlo, pôsobili v spoločenských organizáciách, žili s občanmi a pre obec. Súctou si na nich spomíname“ - končí svoje spomínanie na učiteľov Kollárovcov Milan Kubík.

Na manželov Kollárovcov si spomína aj ich kolegyňa pani Jolana Janičinová: „Pani učiteľka Kollárová aj s jej manželom majú trvalé miesto v mojich spomienkach. Prvou osobou, s ktorou som sa v tejto dedine zoznámila, bola práve ona.“ Na svoje učiteľské začiatky v Lubele si pani učiteľka Janičinová ďalej spomína takto: „Už cez prázdniny som sa prišla pozrieť, kde ma odbor školstva posielal učiť. Keď som so strachom prešla cez krdle husí „na Váhe“ a prišla pred školu, kde práve opravovali strechu, pri pumpe pred školou sa umývala jedna pani v zástere, gumákoch a s motykou, lebo práve vyšla zo záhrady. Oslovila som ju a zistila som, že je to vlastne moja kolegyňa- pani Kollárová. Hneď sa ma ujala, aj so svojou sestrou- pani Kurpasovou- kuchárkou, ktorá práve upratovala školskú jedáleň a kuchyňu. Ponúkli ma polievkou zo zelenej fazuľky. Ďalej nasledovali samé praktické rady, ale najdôležitejšia bola- hľadať v dedine izbu na bývanie“. Pani Janičinová hneď prechádza k opisu pani Kollárovej a jej manžela: „Pani Kollárová bola veľmi pracovitá, pedantná a v práci dôsledná. Cítila som sa pri nej ako pri druhej mame, veď som bola len o niečo staršia ako jej dcéry (a tak som aj prijímala jej rady). Spolu so svojim mužom nám- mladým kolegom veľa pomáhali a radili. Pán Kollár so svojimi všestrannými vedomosťami a schopnosťami mi tiež veľa pomohol. Dialkovo som študovala na vysokej škole a potrebovala som rôzne knihy a metodiky, a ak to nezohnal on, tak to bol problém. Keď sa „vynoril z kumbálu“ pod schodami a s úsmevom pod fúzami mi podával knihu, hneď mi bolo lepšie.“ Pani učiteľka Janičinová má množstvo ďalších spomienok z každodenného chodenia z triedy do triedy v dedine- vyučovali vtedy na štyroch rôznych miestach, a to terajší kostol, zdravotné stredisko, požiarna zbrojnica a dom u Húlekov. Spomienky na učiteľov Kollárovcov sa spájajú aj s jej dcérou: „Moja mladšia dcéra bola pre pani Kollárovú živou spomienkou na odchod jej muža, lebo keď odpadol v obchode a následne skončil, do rána sa narodila moja dcéra. A ona si zasa spomína na tetu Kollárovú a jej „vtáčie mlieko“. Pri každej návšteve prišla s modrým pekáčom plným voňavého krému so

snehovými haluškami ozdobenými čerešňou.“ Pani učiteľka Janičinová svoje spomínanie ukončuje takto: „Spomienok na manželov Kollárovcov mám veľa- veselých aj vážnejších, ale jedna ma doteraz mrzí. Bola to posledná rozlúčka s pani Kollárovou. Konala sa v Liptovskom Mikuláši, lebo posledné roky svojho života prežila pani Kollárová u svojej dcéry. Z Dúbravy išiel mimoriadny autobus plný účastníkov poslednej rozlúčky, ale z Lubele (hoci hádam z každého domu niekoho učila), sa prítomní dali spočítať na prstoch jednej ruky. Ale aj taký je život učiteľa...“

Pani učiteľka Kollárová so svojimi prváčikmi v roku 1965

Spartakiáda (1965) nacvičená pod vedením pani učiteľky Kollárovej

Strieborný sobáš manželov Kollárovcov v obradnej sieni MNV v Lubele (18.7.1965)

Čo nového v OFK L'ubel'a?

Jarná časť futbalovej sezóny začala, a tak nás zaujímalo, čo nového v l'ubel'skom futbale. O rozhovor som požiadala predsedu Obecného futbalového klubu **Adama Šima**.

Vo výbore nastali nejaké zmeny. Mohli by ste čitateľov oboznámiť aké?

Zmeny vo výbore nenastali. Výbor pracuje v starom zložení. Zmena nastala vo funkcii predsedu. Branko Kubík odstúpil z funkcie a na jeho miesto som bol zvolený na výročnej schôdzi OFK ja.

A ako je to s trénermi?

„A-čko“ trénuje Alino Švec. Veľmi dobre pracuje aj žiacke družstvo. Spolupracujeme so ZŠ v L'ubeli. Chlapci trénujú pod vedením Vlada Tholta a Ľuda Šmiguru. Som veľmi prekvapený, koľko chlapcov chodí na tréning.

Čo s chlapcami, ktorí v budúcej sezóne nebudú môcť hrať v žiackom družstve?

Samozrejme, že sme sa zaoberali aj týmto problémom. Chlapcov dáme na hosťovanie na jednu sezónu. Nemôžeme si dovoliť, aby nám kvalitní hráči odchádzali hrať do iných dedín a potom sú problémy s prestupom. V ďalšom období sa ráta s družstvom dorastu. Družstvo dorastu chýba, to priznávam otvorene.

Rozpustenie dorastu bola chyba.

Počula som, že nejaké zmeny nastali aj v „A-čku“. Niektorí hráči prišli, niektorí odišli. Viete, na tribúne sa hovorí aj o tom, že na našej striedačke sedia chlapci z L'ubele a hrajú cudzí. Ako to bude túto sezónu?

To je pravda, v „A-čku“ nastali zmeny. Družstvo posilnia odchovanci z L'ubele, a to Daniel Oško, Tomáš Bubniak, Vladimír Ošklo, Marek Dzúrik.

Z Dúbravy na hosťovanie pribudnú Michal Mráz /brankár /, Miroslav Matejovie, Miroslav Feketík.

Do Dúbravy odišiel Michal Slačka. A do Demänovej do konca júna Michal Kúkol.

Družstvo má istotne nejaké plány. Aké sú to?

Chceli by sme sa umiestniť v strede tabuľky. Nejaké zápasy sa už odohrali. Musím chlapcov pochváliť, boli to kvalitne odohrané zápasy.

Šport – klub a peniaze. Ako je to v OFK s financiami?

Jasné, ak je ktorýkoľvek klub bez peňazí, má problémy. Treba platiť dopravu, prestupy, rozhodcov, delegátov. Je to náročné. Oslovujeme podnikateľov, firmy, ktoré by nám pomohli a veľakrát aj pomôžu.

To je pravda. Ktoré firmy, podnikatelia pomáhajú l'ubel'skému futbalu?

V prvom rade treba spomenúť Obecný úrad v L'ubeli. Potom sú to firmy, OZO a. s., Farmavet, Šport bar- Ján Urban, Hydina Holding, Fruktal, Kumafe UNI – Servis – zakúpili klubu nové dresy. Teraz využívame možnosť získať nejaké finančné prostriedky od fyzických osôb z 2% zo zaplatenej dane.

Aké akcie plánuje klub okrem futbalu?

Tradične v mesiaci júl alebo august Športový deň. Budú sa organizovať aj priateľské zápasy starých pánov, ktoré budeme podporovať a pre zápasy vytvárať vyhovujúce podmienky. Chceli by sme vypracovať projekt na výstavbu multifunkčného ihriska, aby mala mládež kde tráviť svoj voľný čas.

Jedna z posledných otázok. V mesiaci marec bolo ihrisko pod vodou. Čo to zapríčinilo?

Spôsobila to upchatá kanalizácia. Bude to treba otvoriť, vyčistiť. Problém by sa nemal viac vyskytnúť.

Posledná otázka. Čo by ste chceli odkázať fanúšikom futbalu?

Samozrejme, že ich chcem všetkých pozvať na jednotlivé zápasy. Myslím si, že futbal v obci je súčasťou kultúry. Ľudia na tribúne sú dôležití, hráči potrebujú povzbudiť. Plná tribúna svedčí o tom, že sa hrá v obci dobrý futbal. Srdečne vás pozývame na všetky zápasy, ktoré odohrajú žiaci alebo „A-čko“.

Ďakujem za rozhovor. Tešíme sa na futbalové zápasy a všetko dobré

/pripravila Mgr. Jana Mlynarčíková/

Naše ZDRAVIE

Preventívne prehliadky

Hoci stále platí, že prevencia je lacnejšia než liečba, mnohí z nás tento fakt podceňujú. Túto obligátnu vetu môžeme chápať z dvoch základných hľadísk, a to:

- Legislatíva v SR nám zabezpečuje bezplatné preventívne prehliadky u ľudí všetkých vekových kategórií, naopak liečba ochorenia so sebou nesie isté náklady, a to predovšetkým v podobe doplatkov za lieky a práceneschopnosti,
- Preventívna prehliadka nie je časovo náročná ani bolestivá, zato choroba so sebou prináša často časovo náročné a bolestivé vyšetrenia a liečbu.

Preventívnu prehliadku máme absolvovať v každom stave zdravia (úplne zdravý človek aj človek s nejakým ochorením a v každom veku- od narodenia až po smrť). Veľa ľudí svoju neúčasť na preventívnych prehliadkach ospravedľňuje tým, že ich nič nebolí, preto nie je dôvod ísť k lekárovi. Na tento nesprávny názor existuje vysvetlenie: „Keď Vás bude niečo bolieť, môže byť už neskoro“. Choroby je totiž dôležité odhaliť včas, kým sú liečiteľné (alebo úplne vyliečiteľné) a nepridružili sa viac či menej závažné komplikácie. Je nevyhnutné zdôrazniť skutočnosť, že každý z nás má zodpovednosť za svoje zdravie a aby sme túto zodpovednosť vzbudili, ponúkame prehľad bezplatných preventívnych prehliadok. Na prevenciu ochorení však nestačí iba absolvovať preventívnu prehliadku, ale k dobrému zdraviu prispieva aj správna životospráva a prevencia úrazovosti.

Na základe verejného zdravotného poistenia sa plne uhrádzajú nasledovné preventívne prehliadky (Zákon č. 577/2004 Z. z. o rozsahu uhrádzanej zdravotnej starostlivosti):

Preventívne prehliadky detí a dorastu (vykonáva ich lekár so špecializáciou v špecializačnom odbore pediatria, ktorý poskytuje všeobecnú ambulatnú starostlivosť o deti a dorast):

- deväť preventívnych prehliadok poistenca do 1 roku veku, z toho najmenej tri preventívne prehliadky do jeho 3 mesiacov veku,
- jedna preventívna prehliadka poistenca vo veku 18 mesiacov,
- jedna preventívna prehliadka poistenca od 3 rokov do 18 rokov veku raz za 2 roky (v 3., 5., 6.-7., 9., 11., 13., 15., 17. roku života),

Základná preventívna prehliadka dospelých:

- jedna preventívna prehliadka poistenca od 18 rokov veku raz za 2 roky u lekára so špecializáciou v špecializačnom odbore všeobecné lekárstvo alebo u lekára so špecializáciou v špecializačnom odbore pediatria, ktorý poskytuje všeobecnú ambulatnú starostlivosť o deti a dorast (poistenci do 28. roku veku),

Preventívna stomatologická (zubná) prehliadka:

- jedna preventívna prehliadka poistenca do 18 rokov veku dva razy v kalendárnom roku u zubného lekára,
- jedna preventívna prehliadka poistenca od 18 rokov veku raz za rok u zubného lekára,
- dve preventívne prehliadky tehotnej poistenky u zubného lekára,

Preventívna gynekologická prehliadka:

- jedna preventívna prehliadka poistenky od 18 rokov veku alebo od prvého tehotenstva raz za rok u lekára so špecializáciou v špecializačnom odbore gynekológia a pôrodnictvo,

Preventívne prehliadky v materstve:

- jedna preventívna prehliadka tehotnej poistenky raz za mesiac a jedna preventívna prehliadka šesť týždňov po pôrode u lekára so špecializáciou v špecializačnom odbore gynekológia a pôrodnictvo,

Preventívna urologická prehliadka:

- jedna preventívna prehliadka poistenca vo veku od 50 rokov veku raz za 3 roky u lekára so špecializáciou v špecializačnom odbore urológia,

Základná preventívna prehliadka dospelých

Vykonáva sa raz za dva roky poistencom starším ako 18 rokov. V prípade, že ide o poistenca - darcu krvi, darcu orgánov alebo tkanív, vykonáva sa raz za rok.

Zameranie prehliadky:

Najmä prevencia, resp. včasná diagnostika kardiovaskulárnych (srdcovocievnych) ochorení, malígnych (zhubných) ochorení tráviaceho ústrojenstva a ochorení z poruchy látkovej výmeny a žliaz s vnútornou sekréciou (diabetes mellitus- cukrovka).

Obsah prehliadky:

Komplexné vyšetrenie všetkých orgánových systémov, kontrola stavu očkovania (napr. tetanus), odber krvi, vyšetrenie pulzu a tlaku krvi, kontrola hmotnosti, vrátane ráda a dokumentácie. Súčasťou vyšetrenia u mužov je vyšetrenie prostaty pohmatom cez konečník. V prípade, že v tom istom roku sa má vykonať vyšetrenie prostaty v rámci preventívneho vyšetrenia urológom, lekárske nález urológa sa založí do dokumentácie ako súčasť preventívnej prehliadky.

Laboratórne vyšetrenia:

- sedimentácia erytrocytov,
- krvný obraz,
- glykémia (hladina cukru v krvi),
- kreatinín,
- vyšetrenie moču,
- vyšetrenie hladiny celkového cholesterolu a triacylglycerolov - u poistencov, ktorí v danom kalendárnom roku nadobudli vek 17 alebo 18, resp. 40 alebo 41 rokov,
- EKG vyšetrenie - u poistencov, ktorí dovŕšili 40 rokov veku,
- vyšetrenie stolice na prítomnosť okultného (skrytého) krvácania - u poistencov starších ako 50 rokov a u poistencov s pozitívnou rodinnou anamnézou rakoviny hrubého čreva a konečníka nezávisle od veku poistenca.

Ak sa v kalendárnom roku má vykonať aj druhá preventívna prehliadka (napr. gynekologická alebo urologická), tak príslušné laboratórne vyšetrenia sa vykonávajú len raz. Lekár, ktorý vykonal preventívnu prehliadku ako prvý, má povinnosť poskytnúť výsledky laboratórných vyšetrení ďalšiemu lekárovi.

/ PhDr. Mariana Magerčiaková /

Stalo sa ...

Bigamia sa nevypláca

Okrem toho, že úvodná veta vystihuje pravdu, je to aj názov originálnej komédie z Liptovského prostredia, z dvoch jeho najväčších miest, Ružomberka a Liptovského Mikuláša. Komédiu prepísal šéf Ľubelských divadelníkov, režisér a zároveň hlavná postava, Pavol Tomčík.

Ako nám prezradil vedúci tohto úspešného divadla, ktoré poznajú po celom Slovensku, k napísaniu komédie ho priviedla návšteva Martinskeho divadla a známosť s jeho riaditeľom, p. Františkom Výrostkom. Práve on hral hlavnú postavu v komédii od Raya Cooneyho „Run for your wife“ a osobný pohovor po vystúpení, prepožičanie scenára, bol začiatok komédie z Liptova. Taxikár z Londýna bol zrazu Pavol Droppa z Ružomberka a postupne k nemu pribúdali postavy z L. Mikuláša, Ružomberka, či Važca. Dej sa z anglického veľkomesta preniesol do obidvoch liptovských okresných miest, Likavky, Liskovej, L. Teplej, či už spomínaného Važca, kde zohralo hlavnú úlohu jeho známe družstvo. A pre tých, čo komédiu ešte nevideli, treba pripomenúť v krátkosti jej dej: taxikár Pavol Droppa (Pavol Tomčík) si spokojne nažíva, do inkriminovaného dňa, so svojou manželkou Máriou (Alena Nemcová) v Ružomberku na sídlisku Kľačno. Zároveň ale žije s manželkou Barborou (Lenka Ošková) vo svojom byte v L. Mikuláši na sídlisku Podbreziny. Všetko mu riadne „klape“, kým sa nestane svedkom prepadnutia starej pani, pred železničnou stanicou v Ružomberku. Úraz, ktorý pri zamiešaní sa do sporu utrpí, ho zavedie do Ružomerskej nemocnice. Či do vojenskej, alebo štátnej, to divák musí posúdiť sám. Podstané je, že pri preberaní z bezvedomia, uvedie adresu z Podbrezín a neskôr porúčikovi Veselovskému z ružomerskej polície (Rudolf Vrbenský), adresu z Kľačna. Pomocnú ruku pri vymýšľaní, ako z toho von, mu podáva sused „zhora“ Ján Durný. Do deja vstupuje kapitán Tomčík (Peter Slavkovský) z mikuláskej polície a výhovorky musia pribúdať, pretože ON sa oklamať len tak ľahko nedá. Na javisku sa objavuje postava nového suseda v Mikuláši (Erik Gemzický). Ten však svojou náklonnosťou k rovnakému pohlaviu vnáša do deja komediálne nejasno, do takmer zrejmej situácie Pavla Droppu. Fotograf z liptovských novín Liptov (Jozef Oško), zamoce vymýšľavosť hlavnej postavy natoľko, že chvíľami ani divák nevie, čo z toho všetkého vzíde a kto je vlastne kto. Zdá sa Vám to všetko zamotané? S textami herci problém určite nemajú, pretože ich sleduje skúsená Dana Ošková a Lucia Kanderová. Na javisku im technicky pomáha aj Miroslav Nemeč s triom Oškocov- Milanom, Danielom a Jozefom. A tak, ak chcete poznať rozuzlenie a hlavne to, ako to Pavol Droppa zvládne, musíte dilemu vyriešiť návštevou vystúpenia.

Divadlo Kolomana Ondreja Urbana sa predstaví s touto komédiou v rámci programu divadelného festivalu v Ľubeli – ĽUBEĽAFEST, ktorý sa bude konať 10. – 12.7.2009. Ľubeľské ochotnícke divadlo Kolomana Ondreja Urbana v tomto roku teda opäť neoddychuje a rozdáva po Slovensku úsmev, ktorý nám mnohokrát v dnešnej dobe chýba. Ako nám povedal Pavol Tomčík, nielen úsmev, ale aj dobré meno obci Ľubeľa. Ani tohto roku nechýbali reportáže o Ľubeľskom divadle vo verejnoprávnej televízii STV, v regionálnej TV Liptov, či TV Patriot. A aké sú naše plány? V lete chceme usporiadať prvý ročník Ľubeľa festu, čo bude divadelný festival s účasťou viacerých súborov z celého Slovenska. Tradične cestujeme na festival do Častej a keď spočítam obce na Slovensku, kde sme ešte nehrali, tak máme čo robiť. Netreba zabudnúť, že sme tohto roku za príspevnia navrátiťšieho Vinca Urbana pochovali basu. Naši herci nacvičili, spolu s hercami z L. Mikuláša a Hýb, autobiografické dielo o J. B. Guothovi, rodákovi z Ľubele a vystúpili s ním v deň odhalenia tabule tomuto národovcovi v Ľubeli. Reprezentovali s týmto divadlom obec Ľubeľa aj v Hybiach a otvorili ním Belopotockého Mikuláš v L. Mikuláši. Je zaujímavé, že pani Guothovú si zahrála Oľga Guothová a svojim výkonom ukázala, že Guothovci sú na svojho predchodcu právom hrdí. Spolu s Jozefom (Pavlom Tomčíkom) tak vyprevadili do Mikuláša svojho syna Jonáša (Petra Hrbatého) a nezabránil im v tom ani Mikláš Rády (Ján Durný). Technicky vypomáhali s touto hrou Milan a Jozef Oškovci, či Veronika Ošková. V Mikulášskom divadle hosťoval spomínaný Vincent Urban.

„Vážení občania, v mene Ľubeľského ochotníckeho divadla Vám úprimne ďakujem za podporu, lebo bez diváka by herec nemal na javisku význam.“ Pavol Tomčík.

Ples starostu obce

Kultúrny dom v Ľubeli ožil 21. februára 2009 spoločenskou atmosférou XII. reprezentačného plesu starostu obce. Ples otvoril o 20.00 hod. sám starosta PhDr. Milan Kubík a pravú plesovú náladu navodili tanečnice z Prešova, ktoré predviedli svoje tanečné kreácie celkom v 3 vstupoch. Do tanca účastníkom plesu vyhrávala hudobná skupina DUO-FUN a do spevu ľudová hudba. O polnoci sa tradične losovala tombola a zábava pokračovala až do skorých ranných hodín nasledujúceho dňa.

Brigáda pri Verexe

Dňa 9. mája 2009 sa uskutočnila brigáda na úpravu parku pri predajni Verex, kde členky Sekcie žien sociálnej demokracie pookopávali ruže a upravili okolie predajne. Brigády sa zúčastnili členky: D. Gemzická, I. Chudobová, M. Durná, M. Gejdošová, D. Hrnčiarová, K. Hrnčiarová a J. Suchá. Za ochotu pomôcť pri skrásnení spomínaného priestoru im patrí vďaka.

Povedzme to po Ľubel'sky

V tejto rubrike budeme prinášať prehľad slov používaných v minulosti, ale aj v súčasnosti v Ľubeli. Pri Ľubel'skom výraze používanom v bežnom hovorovom styku bude vždy uvedený jeho význam alebo tvar v spisovnom slovenskom jazyku. Na úvod by sme radi uviedli všeobecne zaužívané spôsoby vyjadrovania v Ľubel'skom nárečí. Takže ako si upravujeme inak gramaticky správne tvary „po svojom“?

- Koncovka „-ovat“ v neurčitku slovíes je upravovaná na „-uvat“ (napr. kupovať- **kupuvat'**, upratovať- **upratuvat'**, maturovať- **maturuvat'**, hačkovať- **hačkuvat'**),
- Koncovka „-ovač“ v podstatných menách používa ako „-uvač“ (napr. odparovač→ **odparuvač**, odšťavovač→ **odšťavuvač**),
- Koncovka „-ol“ v slovesách (3. osoba jednotného čísla, minulý čas) je používaná ako „-ou“ (napr. bol→ **bou**, mal→ **mau**, robil→ **robiu**),
- Namiesto pomocného slovesa „sú“ sa používa „sa“ (napr. tie ruže **sa** pekné, šaty **sa** veľké),
- Koncovka „-é“ sa v prídavných menách mení na „-ie“ (napr. **peknie** ruže, **veľkie** šaty),
- Namiesto koncovky „-ia“ sa niekedy v slovesách používa „-ie“ (napr. Kto **stavie** ten dom?),
- Koncovka slovíes „-ia“ (3. osoba množného čísla, prítomný čas) sa niekedy skraca na koncovku „-a“ (napr. mláčia→ **mlát'a**, riadia→ **riad'a**),
- V podstatných menách (2. pád množného čísla) sa používa často nesprávne (napr. handier→ **handrov**, **handár**; metiel→ **metlov**, fľašiek→ **fľaškov**),
- Niektoré slová sa nesprávne zmäkčujú (napr. júl→ **júl'**, jún→ **júň**, apríl→ **apríl'**),
- Otázka „Kam ideš?“ sa používa nesprávne ako „**Kde ideš?**“ (vo výslovnosti dokonca ako „**De ideš?**“),
- V strednom rode sa nesprávne používa číslovka (napr. dve vajcia sa používa ako **dva vajcia**, dve dievčatá sa používa ako **dva dievčatá** a podobne),
- V prirovnaní sa namiesto „ako“ používa „ani“ (napr. veľký ako obor→ veľký **ani** obor, veľa ako maku→ veľa **ani** maku, hladný ako vlk→ hladný **ani** vlk),
- Koncovka slovíes „-ol“ (3. osoba jednotného čísla, minulý čas) sa používa ako „-nú“ (napr. kvet zvädol→ **zvädnú**, oheň zhasol→ **zhasnú**, kameň padol→ **padnú**),
- Sloveso „chceš“ sa vyslovuje ako „**kceš**“,
- Zámená „tento“ a „tuto“ sa nesprávne používajú ako „**tentok**“ a „**tutok**“,
- Správny tvar „o hodinu“, „o mesiac“ a podobne sa nesprávne používa ako „**za hodinu**“, „**za mesiac**“ .

/PhDr. Mariana Magerčiaková/

V obci sa pripravuje

- Športový deň
- Ľubel'aFest - divadelný festival – 10. – 12. Júl 2009
- Vatra zvrchovanosti
- Letná zábava
- Výročné schôdze spoločenských organizácií

INZERCIA

Kto daruje, prípadne predá staré drevené rádiá, aj nefunkčné? *Kubík, Ľubela 68 Tel: 0905 180 785*